

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad

Folkekirken i Fredrikstad – til stede, nær deg

Innhold

Folkekirken – til stede, på stedet, nær deg	3
Babysang – et gratis tilbud nær deg	4-5
Vi gir et unikt, gratis kulturtilbud til byen	6-7
Ille bra mat og ille bra prek!	8-9
Helt ok å døpe ut fra tradisjon	10-11
Konfirmasjon – for deg som tror, tviler eller bare er nysgjerrig	12
Bryllup med rom for personlig preg	13
93 prosent valgte kirkelig gravferd	14
Gjør døren høy – for mennesker med demens	15
Ingen har vondt av noen timer i kirken	16-17
Leire og livshistorier - en arbeidsdag på gravlundene ..	18-19
Krårkerøy kapell – ikke lenger på hell!	20
Kirken – en kompleks organisasjon og stor arbeidsgiver	21

Den norske kirke i Fredrikstad
 Kirkeverge:
 Gisle Kavli
 Assisterende kirkeverge:
 Jo Edvardsen

Kontakt oss:
 Besøksadresse: Nygaardsgata 28, 1606 Fredrikstad.
 Henvend deg på Kirketorget (kirkens servicetorg) i 1. etasje.
 Postadresse: Postboks 1405, 1602 Fredrikstad
 Telefon: 69 95 98 00 - Telefon- og besøkstid: man.–fre. 09.00–15.00
kirken.no/fredrikstad
 Klikk deg inn på Menigheter for å finne din menighet.
 Facebook: facebook.com/fredrikstadkirke
 Instagram: [fredrikstadkirke](https://instagram.com/fredrikstadkirke)

Folkekirken – til stede, på stedet, nær deg!

I snart tusen år har vi hatt kirker i Fredrikstad. Disse kirkene forteller sin egen historie samtidig som de er en del av vår felles historie. Kirkebygg og gravplasser sier noe om menneskets åndelige orientering opp gjennom generasjonene, samtidig som de sier noe om livets mening og dødens gåte.

Tekst: Gisle Kavli, kirkeverge

Den norske kirke i Fredrikstad er avviklet som statskirke, men fortsetter som folkekirke. Denne folkekirken er forankret i Grunnlovens paragraf 16 som sier: «Den norske kirke forblir Norges folkekirke og understøttes som sådan av Staten.»

Synlig og aktuell

I Fredrikstadsamfunnet er kirkens tilstedeværelse tydelig, synlig og aktuell. I 2018 hadde vi mer enn 50 000 besøkende på gudstjenester, vi arrangerte konserter og kulturarrangement med over 32 000 besøkende. Frivilligheten i kirken er også betydelig. Årsstatistikken for 2018 viser at mer enn 1500 personer var frivillige i kirken. I tillegg deltok over 600 personer i kirkens mange kor i Fredrikstad.

Den norske kirke er for alle – uansett om du tror, tviler eller ikke tror. I kirkene i Fredrikstad kan du finne støtte, mening, glede og ro. I kirkerommet kan du feire livets store og små begivenheter, både i glede og i sorg. I kirken er du ikke alene verken når livet er fantastisk eller når det føles meningsløst.

Kirken – hele folkets eie

Sekularisering har i stor grad også preget kirkelivet i Fredrikstad de siste hundre årene. Mange har opplevd at sekularisering har satt kirkens betydning for folk og samfunn tilbake. Andre opplever at sekulariseringen gjør det lettere å fornye kirkens holdning til tro og religion, og at kirken har blitt romsligere og rausere, også når det gjelder kulturuttrykk. Andre igjen hevder at økt sekularisering har fungert som en effektiv vaksine mot alle former for fundamentalisme.

Uansett hvilken oppfatning man måtte ha, er det ett faktum vi ikke kommer fra; nemlig at kirkene er hele folkets eie. «Kirkebyggene tilhører ikke kristenfolket, men alle som bor i soknet» sier forfatteren Edvard Hoem.

I dette magasinet ønsker vi å fortelle mer om Den norske kirke i Fredrikstad – om hvem vi er, hva vi står for og hva vi gjør. Vær velkommen!

Illustrasjonsfoto: Bo Mathiesen

Babysang – et gratis tilbud nær deg

Er du hjemme med baby? Få en sosial musikkstund sammen med barnet ditt og andre foreldre!

Tekst: Liv Vrålstad, menighetspedagog i Glemmen kirke

Babysang er et tilbud for barn fra 0 til 2 år, sammen med en av foreldrene. Vi arrangerer babysang i de fleste kirkene eller menighetshusene i Fredrikstad. Tilbudet er ment for å være en sosial arena der nybakte foreldre kan treffes og utveksle erfaringer, gleder, bekymringer – og kanskje telefonnumre? Musikk er en viktig stimulus for barn som man ikke kan begynne for tidlig med. Musikk er en viktig kommunikasjonsform mellom liten og stor. Gjennom sang, rim, rytme, dans og bevegelse stimuleres også barnets språklige og motoriske utvikling.

På babysang tar våre erfarne menighetspedagoger barn og foreldre aktivt med i musikken, sangen og bevegelsene. I vårt repertoar er tradisjonelle sanger og regler blandet med nytt, og selvfølgelig har vi med stoff fra det kristne skattkammeret. Her er det ingen krav til musikalitet eller sangstemme. For ditt barn er din stemme det vakreste i verden! Etter sangstunden spiser vi en enkel lunsj sammen.

Babysang er gratis, men noen menigheter tar en liten sum i betaling for lunsjen. Tilbudet arrangeres ukentlig i alle menigheter, med unntak av skolens ferier og helligdager. Mange menigheter arrangerer etter drop-in-prinsippet – kom når du vil! For mer informasjon, kontakt din lokale menighet. Medlemskap i Den norske kirke er ikke nødvendig, alle er velkommen! Usikker på hvilken menighet du skal kontakte? Sjekk kirken.no/fredrikstad.

ANDRE TILBUD FOR BARN FRA 0 ÅR TIL 10 ÅR:

- Småbarnsang – for barn fra 2 til 5 år
- Krøllekveld – for 1 til 3 år. Sanger, leker, formidling og tegning bygget opp rundt en bibelhistorie
- 2 dager til – gratis feriekubb for 1. til 4. trinn på skolens planleggingsdager i august
- Kirkekor og gospelkor
- Leksehjelp etter skoletid
- Kirkerotteteater
- Ulike klubber/samlinger på fredager eller lørdager
- Småbarnsgudstjenester og familiegudstjenester
- Tårnagentene – utforskning av kirketårnet
- Søndagsskole
- Speider'n
- Karnevalsverksted på Torvbyen og Østfoldhallen kjøpesentre
- Karnevalsgudstjenester

... og mye, mye mer! Sjekk din lokale menighet på kirken.no/fredrikstad. Og husk: Medlemskap i kirken er ikke nødvendig, tilbudene er åpne for alle!

Tilbudene er åpne for alle, og formidler kristen tro og tradisjon.

Foto: Brian R. Fait

NOEN AV VÅRE TILBUD FOR BARN FRA 10 TIL 13 ÅR:

- Ulike klubber/samlinger på fredager eller lørdager
- Feiring av 10 års dåpsdag
- Familiegudstjeneste
- Juniorlederkurs – for deg som vil hjelpe til på tilbud for yngre barn
- 2 dager til i høstferien - gratis ferieklubb for 4. til 5. trinn
- Speider 'n
- Hallo venn - vi tar opp temaer som sorg, død, trøst og vennskap

- Kunst i katedralen – vi lærer barna om kunsten i en av Fredrikstads kirker
- Lys våken – overnatting for 11-åringere i deres lokale kirke
- Ulike kirkekor og gospelkor

Sjekk din lokale menighet på kirken.no/fredrikstad. Og husk: Medlemskap i kirken er ikke nødvendig, tilbudene er åpne for alle!

Tilbudene er åpne for alle, og formidler kristen tro og tradisjon

– Vi gir et unikt, gratis kulturtilbud til byen

Dagfinn Klausen, organist i Østre Fredrikstad kirke, må sies å stå bak en skikkelig «hit»: Sommerkonsertene i Østre Fredrikstad kirke. År etter år har konsertrekken satt stadig nye publikumsrekorder.

Tekst: Mia Gill Kristiansen

I 2019 ble Sommerkonsertene i Østre Fredrikstad kirke nominert til Fredrikstad Blads Publikumsfavoritt. Avisen mente at arrangementet hadde «utmerket seg» gjennom 2018 sammen med andre kandidater som Lisa Aisato og Stian «Staysman» Thorbjørnsen.

– Vi gir et helt unikt, gratis kulturtilbud til byen som ikke andre gir. Sommerkonsertene er dessuten en viktig arena for det lokale kulturlivet, sier organist Dagfinn Klausen, som arrangerer sommerkonsertene.

Han vant ikke noen pris, men Klausen er like blid.

– *Hvorfor tror du dere har blitt så populære?*

– Jeg tror vi har truffet bra med navnene vi har hatt på programmet som Heidi Gjermundsen Broch, Marian Aas Hansen og VocApella. Vi har også hatt mange populære, lokale artister på programmet. Jeg tror rett og slett at vi har funnet frem til en formel som fungerer.

Vil heller ha full kirke

– *Hvorfor har dere valgt å ikke ta betalt for konsertene?*

– Sommerkonsertene har for det meste vært gratis siden oppstarten i 1962. I min tid har jeg forsøkt med billetter på noen konserter, men vi ser at det begrenser publikum en god del. Når vi samtidig ser at en gratis konsert i en fullsatt kirke gir like gode økonomiske resultater, er det ikke noe å lure på. Vi vil heller ha 450 kollektbetalere enn 100 billettbetalere. 70 prosent av budsjettet vårt dekkes av kollekten.

De siste årene har Den norske kirke stått for stadig flere kulturarrangementer i Fredrikstad. Oppslutningen om arrangementene, som nærmer seg 200 i året, har også økt, med over 32 000 beøkende i 2018 som foreløpig rekord.

Mange av tilbudene er gratis

Et annet av kirkens arrangementer som har markert seg de siste årene, er Egil Hovland-festivalen. Sentralt står kirkemusikk fremført av kor og orgel, men festivalen er også kjent for stor bredde både i sjangre og artistvalg.

Programmene de siste årene har blant annet rommet jazz, country, samtidsmusikk, opera, arbeidssanger, dans og utstillinger. Folkekjære artister som Benny Borg og Anita Skorgan har også gjestet festivalen.

Kvalitet og folkelighet

Festivalen arrangeres til minne om Egil Hovland som hele sitt liv virket som organist i Glemmen kirke.

Parallelt var han en produktiv komponist som oppnådde høy internasjonal anerkjennelse. Hovland var ikke redd for å eksperimentere, noe festivalen er opptatt av å gjenspeile.

– *Hvordan har det vært å lede et ambisiøst prosjekt som dette?*

– Det er en drøm å få arrangere en festival med utgangspunkt i Hovlands musikalske verden. Han sto for kvalitet og folkelighet på en måte som gjør at vi brenner etter å formidle det! understreker daglig leder for Egil Hovland-festivalen, Emil Skartveit.

– *Er det noe dere er spesielt fornøyd med?*

– At vi våger å kombinere det smale og folkelige. Og at barnesangen er en viktig del av festivalen!

Unikt samarbeid med Kulturskolen

Noe som bringer oss over til neste viktig bidrag til det nåværende og fremtidige kulturlivet i Fredrikstad: kirkekorene! Her er det særlig Glemmen kirke som utmerker seg med sine fire kor for alle aldre. Glemmen har også inngått et unikt samarbeid med Kulturskolen: Egil Hovland-akademiet. Her kan elever som viser spesiell interesse og motivasjon, få undervisning i orgel/piano eller klassisk sang. I Vårt Land i 2018 ble Glemmen kirke fremhevet som et nytt kraftsenter for korarbeid.

– Nå har kirkemusikken i Fredrikstad fått et løft, samtidig har Kulturskolen utvidet sitt tilbud. En annen fordel er at vi kan samarbeide om prosjekter og konserter, sier Randi Clausen Aarflot, sangpedagog i Glemmen kirke.

Foto: Sommerkonsertene i Østre Fredrikstad kirke

Kollasj: Sommerkonsertene i Østre Fredrikstad kirke

Foto: Dagfinn Klausen

Foto: Dagfinn Klausen

Foto: Tom Egil Jensen

ANDRE KULTURTLBUD I REGI AV KIRKEN ER:

- Sommerkonsertene i Domkirken
- Gratis lunsjkonsserter i flere kirker
- Kirkekonsserter i forbindelse med høytider
- Konsserter med lokale kor i norgeseliten: Borg Domkor og Borg Vokal
- Spesielle gudstjenester med fokus på musikk, som jazzgudstjenester og gospelgudstjenester
- Kjellerkvelder i Domkirken – til underholdning og ettertanke
- Fredrikstad kirkeakademi – foredrag med fokus på religion, kultur og samfunnsdebatt
- Allsangkvelder i ulike kirker
- Kirken samarbeider med andre kulturaktører som Mozartfestivalen og Ord i Grenseland
- Du kan selv delta i ulike kirkekor/gospelkor for barn, ungdom og voksne

Ille bra mat og ille bra prek!

Det månedlige formiddagstreffet på Kjølstad er i løpet av 17 år blitt et populært møtested for eldre.

Tekst: Geir Løvli Foto: Harry Johansson

– Her får vi servert ille bra mat og enda mer ille bra prek! Dommen er klar fra Per Lundblad, Gunnar Tolfsen, Berit Fjeld, Thor Fjeld og resten av de cirka 25 fremmøtte i underetasjen av Kjølstad kirke.

De er med på juleutgaven 2018 av det månedlige formiddagstreffet for eldre.

– Disse samlingene arrangeres hver andre tirsdag i måneden. Start er klokka 12.00, og deretter sitter vi sammen i cirka to og en halv time, forteller diakon Gunn Vik.

Et trivelig treffsted

– Vårt mål er å skape et trivelig treffsted med god bevertning, andakt og fellessang. Utlodning og litt seriøs underholdning hører dessuten med.

Diakon Vik er samtidig opptatt av at de frivilliges innsats trekkes frem.

– Uten de mange som stiller opp for oss hver måned, hadde det ikke vært mulig å få til dette tilbudet. De gjør en omfattende jobb, sier hun og ramser opp arbeidsoppgaver i fleng:

– Hente deltagere som selv ikke har skyss. Hjelpe til med matlaging og servering, dekke til og rydde bord. Og vaske opp på et utrolig varmt kjøkken.

Flink kokke

– De som arrangerer dette, er veldig flinke, istemmer Berit Fjeld.

Hun er en av de faste treffdeltagerne. Julematen inntas med synlig velbehag. Berit igjen:

– Hanne Engebretsen er fast kokke. Hun gjør en kjempebra jobb!

Hvor lenge formiddagstreffet i Kjølstad kirke er blitt arrangert, er de fremmøtte litt usikre på. Men det er i 16–17 år.

Cirka 25 fremmøtte på årets julebord er litt lavere enn vanlig oppmøte på tirsdagene.

– Det skyldes nok en kombinasjon av omgangssyke og julestri. Normalt er lokalet helt fullsatt. Man trenger ikke å være personlig kristen for å kunne delta. Det er også flere kirkesamfunn representert her, uten at vi spør om det, uttaler Vik.

Foredrag om jul

Denne tirsdagen er Åse Saltbones og Anne Brundtland innbedt til å holde hvert sitt foredrag.

– Vi er to venninner og pensjonerte lærere som fortsatt ønsker å formidle, sier de.

Når Åse leser høyt Hans Børlis vakre dikt, «Mors julekveld», slår hun an en tone av barnlig førjulsforventning hos sitt godt voksne publikum.

– Vi blir vel aldri for gamle til å glede oss til jul? Hvis vi likevel skulle synes at julebudskapet er blitt en smule forslitt, må vi prøve å finne tilbake til den opprinnelige gleden, sier Anne.

KIRKENS OMSORGSTJENESTE: FLERE TILBUD

Den norske kirke i Fredrikstad har flere tilbud som en del av vår omsorgstjeneste (diakoni). Mange tilbud er gratis, noen koster en rimelig penge å være med på. Vi tilbyr:

- Ulike typer treff for seniorer
- Middagsservering for nabolaget – særlig med tanke på familier i «tidsklemma», men for alle aldre!
- Jentegruppa – et sosialt samlingssted for jenter og kvinner med innvandrerbakgrunn
- Sorgarbeid
- Tilrettelagte gudstjenester for mennesker med demens
- Besøktjeneste for seniorer
- Åpen kirke
- Kontakt med flyktinger og innvandrere
- Bryggekapellet – et trygt sted å oppsøke på lørdagskvelden
- Andakter og besøk på sykehjem
- Gjestebudet på Stortorvet i samarbeid med Kirkens bymisjon, handelsforeningen m.fl.
- Dialogarbeid på tvers av religion og kultur (Dialogforum Østfold)
- Møtested kirken – tilrettelagt gudstjeneste for funksjonshemmede, åpen for alle
- Fasteaksjonen – innsamling til Kirkens Nødhjelp

Sjekk din menighet for mer info: kirken.no/fredrikstad

– Helt ok å døpe ut fra tradisjon

Det mener Linn-Therese Jordheim Larsen, sogneprest i Østre Fredrikstad kirke. Hun er opptatt av å trygge foreldre på at det å døpe, det er for alle.

Tekst: Mia Gill Kristiansen

– Folk skal få aksept for at det å døpe ut fra tradisjon, også er en god grunn for å døpe. Gjennom dåpen blir barnet del av et større fellesskap som rommer både dets familie og samfunn. Et fellesskap som er der, enten de oppsøker det sjelden eller ofte, understreker Larsen. Kommentaren kom da kirken i Fredrikstad offentliggjorde en egen dåpsundersøkelse i 2018. Målet med undersøkelsen var å heve kvaliteten på dåpstilbudet i Fredrikstad. Undersøkelsen ble besvart av foreldre som døpte barn i Fredrikstad mellom 2013 og første kvartal av 2017. Foreldrene som svarte, ga kirken gode skussmål for måten de ble møtt på i forbindelse med dåp.

– Det er kjempehyggelig å få denne typen tilbakemeldinger. Dette er noe vi jobber mye med. Første kontakt med foreldrene legger listen videre for deres opplevelse av dåpen, understreker Larsen.

– Første møte skal være hyggelig, vi ønsker at foreldrene opplever at vi ser dem, vil dem vel og at vi møter dem på deres premisser. Det er også viktig å fortelle hva de skal være med på. Mange kan ikke så mye om dåp, fortsetter Larsen.

Strålende fornøyde

Til tross for synkende dåpstall fra 2002 til i dag, viser dåpsundersøkelsen at flertallet av dem som har valgt å døpe barna i kirken, er strålende fornøyd:

- På en skala fra 1 til 4 fikk påstanden «Dåpsamlingen var en god opplevelse» gjennomsnittlig score 3,7. Flertallet følte de fikk et godt og personlig møte med kirken.
- I undersøkelsen fikk også dåpsgudstjenesten en score på 3,7 av 4. Flere prester fikk gode skussmål.
- Påstanden «Jeg kan tenke meg å sende mitt barn på noe av det kirken tilbyr for barn og unge» fikk en score på 3,25 av 4.

Til tross for høye prosenter i menigheter som Torsnes, Onsøy og Rolvsøy, viser statistikken at stadig færre medlemmer av Den norske kirke døper barna sine. Mellom 2002 og 2018 gikk antallet dåpshandlinger i Fredrikstad jevnlig ned fra 621 årlig til 385.

Må føles relevant

Sogneprest i Torsnes, som for øvrig ligger på dåpstoppen (90 prosent av kirkens medlemmer døper barna sine her), tror på følgende oppskrift for å snu trenden:

– Vi må vise at vi er en kirke som er i hverdagen til folk. Og når folk kommer til kirken må det de opplever der føles relevant for dem.

Tidligere sogneprest i Onsøy, Lars Tangedal, er opptatt av å gi dåpsfølget gode opplevelser:

– Vi i kirken må ha høy bevissthet om kvalitet – helt fra første møte med foreldrene til selve dåpsgudstjenesten. I Onsøy er kirken for eksempel opptatt av å gjøre dåpen til en uforglemmelig musikalsk fest, der både kor og organist har svært aktive roller.

De siste årene har kirken i Fredrikstad også kommet med et nytt tilbud: drop-in-dåp. En drop-in-dåp kjennetegnes av at ingen forberedelser er nødvendig. Man bare «dropper innom», undertegner et skjema og blir døpt. Man kan komme alene eller i følge med andre. Kirken stiller med faddere om nødvendig. Mennesker i alle aldre er blitt døpt på denne måten de siste årene.

ØNSKER DU DÅP?

Kontakt Kirketorget (kirkens servicetorg)
på telefon: 69 95 98 00 eller e-post: post@fredrikstad.kirken.no.

Husk: Du kan leie dåpskjole gratis hos oss!

Du kan også registrere dåp elektronisk på
kirken.no/fredrikstad

Konfirmasjon – for deg som tror, tviler eller bare er nysgjerrig

Konfirmasjon markerer overgangen fra å være barn til å bli (nesten) voksen. I kirken er vi opptatt av å gi deg som skal konfirmeres, et spennende, lærerikt og sosialt år frem mot den høytidelige konfirmasjonsdagen. Du vil utfordres og du vil modnes!

Konfirmanntiden i kirken er ikke bare for deg som tror. Den er like mye for deg som tviler eller bare er nysgjerrig. I konfirmasjonstiden blir du kjent med kristen tro med stort rom for diskusjon og utforskning av livets «store spørsmål». Ikke minst handler konfirmasjonstiden også om å ha det gøy – og få nye venner!

I konfirmanntiden får du:

- Være del av godt fellesskap
- Undervisning og samtaler om kristen tro og det å være ung
- Engasjere deg i miljø- og solidaritetsarbeid
- Bli kjent med kirkerommet
- Bli bedre kjent med deg selv

- Være med på konfirmantleir
- Finne ut mer om hva du tror på
- Delta på aktiviteter, artige leker og konkurranser
- Bli med på en spennende reise fram til den høytidelige konfirmasjonsdagen!

Hver menighet i kirken i Fredrikstad har litt ulike opplegg for konfirmasjonstiden. Felles for dem alle er at de drives av ansatte med lang erfaring, masse engasjement og mye kunnskap om hva ungdom er opptatt av.

Ungdom med spesielle behov på grunn av fysisk, psykisk eller sosial funksjonshemming, har krav på tilrettelegging av konfirmasjonstiden i sin lokale menighet. Ta kontakt med en av våre diakoner.

FLERE TILBUD FOR UNGDOM I KIRKEN:

- Ulike klubber/samlinger for «tweens» og ungdom – med mye moro, tema, mat, lek og fellesskap
- Flere ungdomskor
- Neste Skritt – to leirer for de som har lyst til å være oss med videre etter konfirmasjon
- Vinterleir på Herrmon – helgetur med ski etc. til Hermon høyfjellssenter
- Pilegrimstur til Taizé – en ukes tur til Taizé i Frankrike. Ungdommer fra hele verden deltar
- Julebord for ungdom
- 18-årsmarkering/Hybelkurs – reunion for tidligere konfirmanter. God mat, konsert og foredragsholdere på økonomi og matlaging.
- Lockin - nattcup, ballspill, konkurranser, gudstjeneste og leker hele natten
- Ungdomsleder – for deg som vil lede aktiviteter for konfirmanter
- Ungdomsgudstjenester
- Trening med Kristen Idrettskontakt (KRIK), med samling etterpå

For mer info, sjekk din menighet:
kirken.no/fredrikstad

VIL DU VITE MER OM BRYLLUP I KIRKEN?

Kontakt Kirketorget på tlf. 69 95 98 00 eller post@fredrikstad.kirken.no

Sjekk også ut nettsidene våre: kirken.no/fredrikstad

Bryllup med rom for personlig preg

I kirken kan brudeparet gi vielsen sin egen personlige profil. De kan være aktivt med i planlegging og gjennomføring av vigselsseremonien.

De kan også ha med kulturelle innslag som understreker brudeparets bakgrunn. Bryllup er en viktig begivenhet. Midt i all festivitas står to som har felles visjoner og mål for livet, men de står ikke alene. De som skal gifte seg, kan feire dagen med familie, slekt og venner. De kan også si ja til hverandre med bare prest og forlovere til stede. Enten bryllupet er stort eller lite – i kirken blir livet lagt til brudeparet fram for Gud med bønn om velsignelse. Kirkene i Fredrikstad har åpent for velser stort sett hver lørdag, klokken 13.00, 14.30 og 16.00.

Hvert år er det drøyt 100 vigsler i kirkene i Fredrikstad, så noen tidspunkt og kirker blir raskt opptatt. Kirketorget (kirkens servicekontor) er rett sted for å avtale tid for seremonien og få svar på spørsmål.

Gratis for medlemmer

Det er også mulig å gifte seg på en hverdag. Kirken kan også utføre velser utendørs etter å ha vurdert ønsket sted. Det koster ikke noe å gifte seg i kirkene i Fredrikstad når minst én av de som skal gifte seg, er bosatt i kommunen og medlem i Den norske kirke. Vigselen må dessuten utføres av en ordinert prest i Den norske kirke.

Kirkemøtet vedtok i 2017 en ny vigselsliturgi som ønsker likekjønnede par velkommen til å gifte seg i Den norske kirke. Denne liturgien kan brukes av alle. Alle par som har giftet seg borgerlig, er også velkomne til kirken for forbønn for samlivet. For dette har kirken en egen liturgi.

93 prosent valgte kirkelig gravferd

GRAVFERD I FREDRIKSTAD

- Avdøde personer med bosted innen Fredrikstad kommune kan gravlegges på hvilken som helst av gravplassene i kommunen. Alle innbyggerne i Fredrikstad kommune har rett til fri grav
- Det er vanligvis begravelsesbyrået som tar seg av det praktiske vedrørende seremonier. Kirken, ved kirkevergen, er ansvarlig for å tilrettelegge seremoni lokalet, skaffe prest og organist
- Etter et dødsfall må de etterlatte forholde seg til en rekke praktiske, juridiske og økonomiske spørsmål ved et dødsfall. I løpet av ganske kort tid må det blant annet tas valg for seremoni, gravferdsform og hvor gravlegging skal finne sted

Se kirken.no/fredrikstad for veiledning.

Som leder i Den norske kirke i Fredrikstad synes jeg det er positivt at det nå er mulig å velge ulike typer gravferdsseremonier. Likevel valgte 93 prosent kirkelig gravferd i 2018.

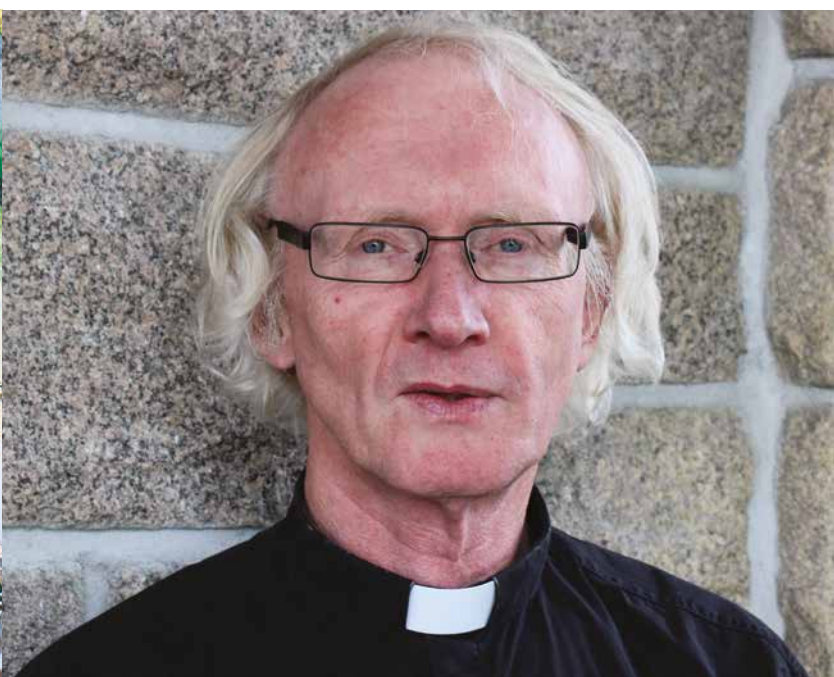
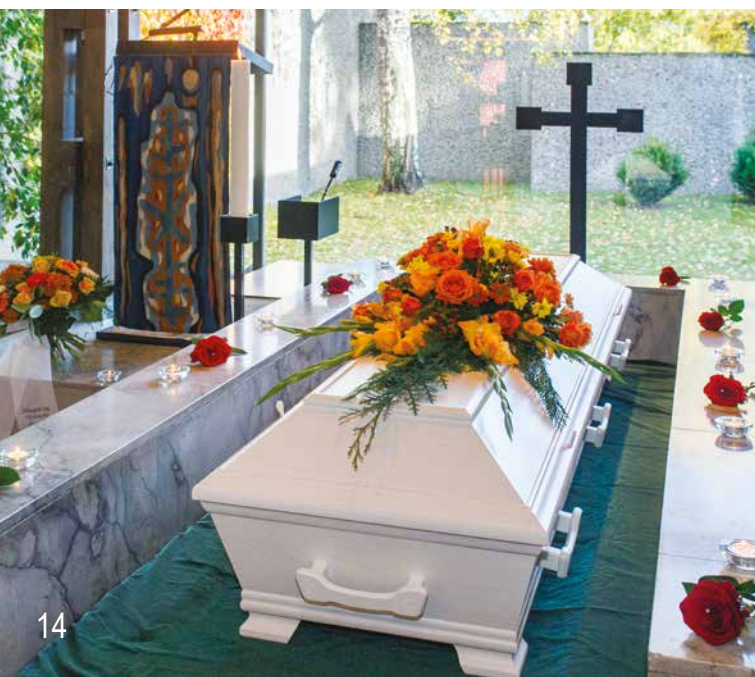
Tekst: Knut Erling Johansen, domprost

Gravferdsloven understreker at gravlegging skal skje med respekt for avdødes livssyn. Og godt er det. Kirken ønsker seg ikke tilbake til en tid der «alle» ble begravd med prest og gudsord. Til tross for at Fredrikstad i dag er et mangfoldig samfunn – kulturelt og religiøst – ble hele 93 prosent av gravferdsseremoniene i vår by i 2018 gjennomført i regi av Den norske kirke. Vi tolker dette som et uttrykk for at kirkens tjenester fortsatt verdsettes høyt, når familie og felleskap skal ta en siste avskjed med sine kjære.

Kirken har et godt samarbeid med byens begravelsesbyråer. Vi opplever at byråene er genuint opptatt av å gi hjelp og støtte til pårørende som sørger. Prester og kirkemusikere legger ned et betydelig arbeid i å utforme gravferdsseremonier med en personlig karakter.

Prestene møter de pårørende til samtale og lager på dette grunnlaget minneord som gir et gjenkjennelig – og gjerne humorfylt! – bilde av den døde liv og personlighet. Alternativt kan en fra familien holde minneordet. De pårørende kan velge fellessanger og solosanger, og eventuelt musikalske innslag. Noen har også ønsker om bibelord.

En gravferdsseremoni i Den norske kirkes regi er kristen, og det finnes naturlig nok grenser for hva våre seremonier kan inneholde. Faste elementer er bibellesning, bønn og en kort tale over et bibelord. Men utover dette har prest og pårørende i fellesskap altså betydelige valgmuligheter. Det er svært viktig for oss at de etterlatte opplever å bli rommet, og at vi – i hvert fall et stykke på vei – kan hjelpe dem gjennom noen av livets vanskeligste øyeblikk.

Gjør døren høy – for mennesker med demens

Mennesker med demens får oppleve julegleder på tilrettelagt gudstjeneste.

Tekst: Geir Løvli Foto: Harry Johansson

Det er en onsdag formiddag i førjulstria, og stedet er kirken i Gamlebyen. «Gjør døren høy, riv stengsel ned ...» Sjelden har den verselinjen fra den kjente salmen vært mer dekkende. Diakon i Østre Fredrikstad menighet, Gunn Vik, og gode samarbeidspartnere, kan ønske følgende målgruppe velkommen til en egen gudstjeneste: Alle som har demenssykdom.

– Dette er en tilrettelagt gudstjeneste som legger vekt på faktorer som gjenkjennelse og adventsgleder, opplyser Vik.
– Mange som er rammet av demens, får etter hvert vansker med å oppfatte hele setninger. Men de forstår sang og enkeltord, sier Kjersti Langli-Jørgensen, spesialsykepleier i kommunens demensteam. Hun og teamkollega Carina Vranen har medvirket i å planlegge gudstjenesten.

Et helt menneske

Langli-Jørgensen bifaller kirkens initiativ av flere grunner:
– Ethvert menneske er et helt menneske. Å dekke religiøse behov er i så måte meget viktig. Det har noe med tilhørighet å gjøre; hvem vi er.

Det arrangeres jo jevnlig gudstjenester på sykehjem, men det å kunne oppleve kirkerommet har en personlig egenverdi.

Reporteren fornemmer at kirken har valgt salmer og bønner som er gjenkjennelige for mennesker som har nådd pensjonsalder. Og forkynnelsen er ganske konkret formulert. Mest rørende er det å iakttå når et snes personer deltar i nattverden. Ikke alle er i stand til å knele ved alteret. Da går prestene og diakonen mellom benkeradene med brød og vin.

Forglemmegei-gudstjeneste

– Vi legger opp til en stemningsfull adventsgudstjeneste som vi tror alle de fremmøtte kan ha glede av, sier Vik. Skal vi tolke ansiktsuttrykk, er Viks ønske blitt innfridd.
– Et positivt og viktig tiltak, sier en pårørende som ikke vil ha sitt navn på trykk.

Julegudstjenesten inngår i rekken av såkalte Forglemmegei-gudstjenester, som arrangeres med jevne mellomrom for mennesker med demens i Fredrikstad.

GUDSTJENESTER I FREDRIKSTAD

- I 2018 arrangerte kirken 658 gudstjenester, inkludert skole- og barnehage gudstjenester, gudstjenester på institusjoner og gudstjenester på hverdager
- Antall deltakere på gudstjenester var 62 722 i 2018
- I tillegg til Forglemmegei-gudstjenester arrangerer kirken andre tilrettelagte gudstjenester, for eksempel Møtested kirken (for mennesker med funksjonshemming). Det holdes også andakter på sykehjem
- Flere av kirkens gudstjenester har fokus på spesielle tema som allehelgensgudstjenester, høsttakkefest, yogagudstjenester, familiegudstjenester, regnbuemesse, bike-in-service (for syklistene) og friluftsgudstjenester
- Flere gudstjenester har fokus på musikk, for eksempel jazzgudstjenester, gospelgudstjenester og festivalgudstjenester under Egil Hovland-festivalen

Finne ut mer på kirken.no/fredrikstad eller i våre ukentlige annonser i lokalavisene!

– Ingen har vondt av noen timer i kirken

Det sier Linda Hellingsæter og Pål Johnsen, som begge er frivillige medarbeidere i Glemmen menighet. De setter stor pris på å det inkluderende miljøet, og finner det naturlig å delta.

Tekst: Stein Mydske

– *Hvorfor er dere frivillige i Glemmen?*

– Vi ønsker å ta et tak der barna våre er! Da datteren vår begynte å synge i koret for de yngste, fikk vi veldig god kontakt med dirigenten. Etter hvert meldte vi oss som frivillige til korstyret og praktisk arbeid. I fjor var sønnen vår konfirmant, og rett etter konfirmasjonen ble han invitert til å være med som ungdomsleder. Det ble et vendepunkt for ham. Nå har han fått nye venner og kommet inn i et spennende miljø.

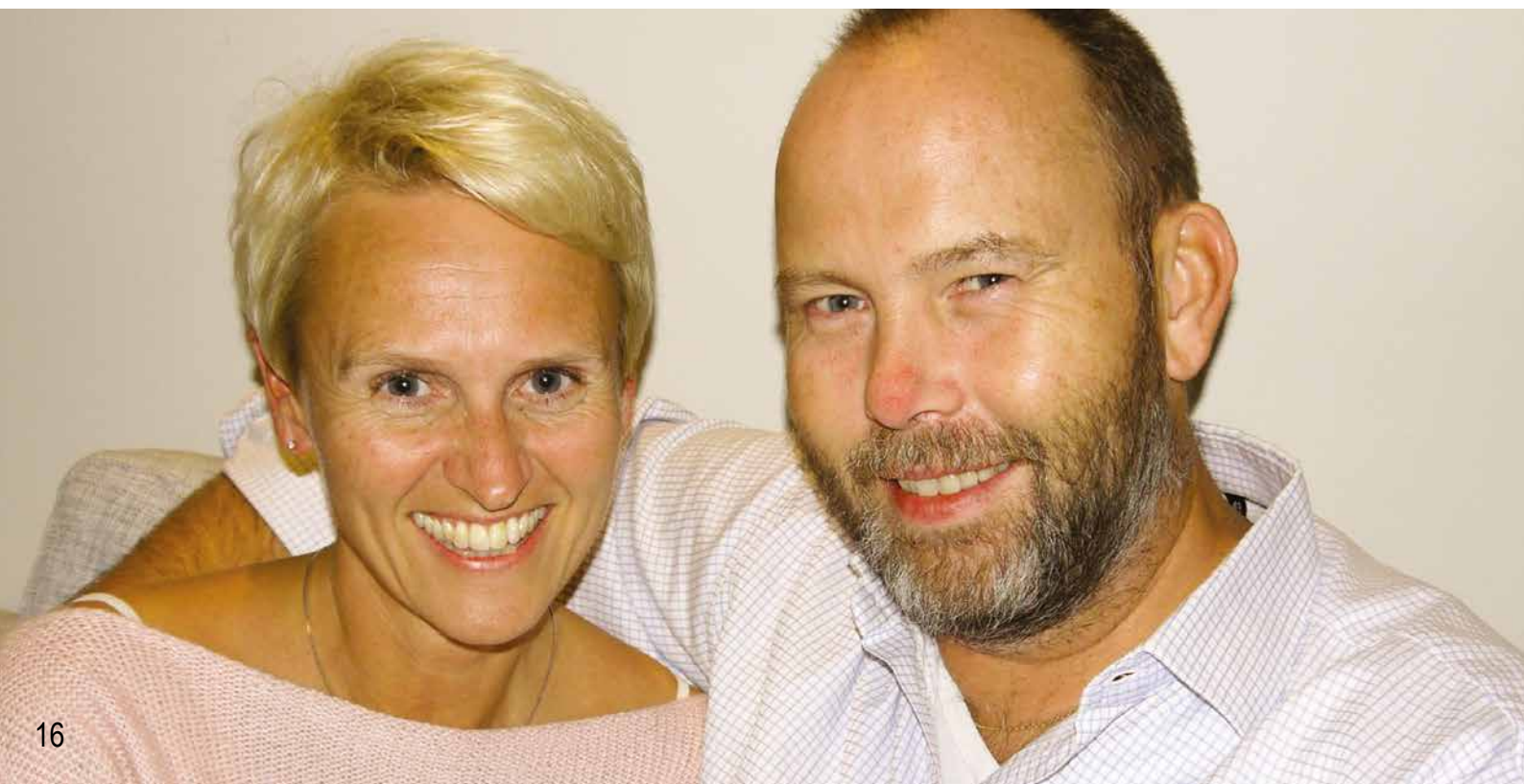
– Det er flott at kirken gir folk utfordringer og ansvar, kombinert med et godt miljø og oppfølging. Som foreldre setter vi stor pris på det inkluderende miljøet i Glemmen og finner det naturlig å delta!

Pål forteller at han er oppvokst i Trøgstad og Moss. Der sang han i kor sammen med Brede Bøe og 48 jenter!

Han er utdannet lærer, men jobber i et firma i Sarpsborg som selger kontorinnredninger. Linda er fra Gressvik, der hun har vært med i menighetens barnarbeid fram til konfirmasjonen. Hun er utdannet på Lærerhøgskolen i Halden, der paret traff hverandre, og jobber på Lunde skole som inspektør.

– *Hvordan opplever dere korarbeidet i Glemmen?*

– De flinke musikalske lederne gir en giv til hele kor-miljøet. De viderefører den gode tradisjonen fra Egil Hovland, Svein Erik Gundersen og Vigdis Djupang med å bruke korforeldre som en ressurs. I og med oppstarten av Egil Hovland-akademiet i 2018 er det kommet flere nye barn med i korene og vi merker at det jobbes bevisst med rekruttering.

– *Linda, hva vil du gjøre som leder i korstyret?*

– Det viktigste arbeidet nå, er å jobbe for økt rekruttering. Det er mange glade korsangere i Glemmen kirke, men vi ønsker oss flere. Jeg tror også det er viktig å engasjere korfamiliene ved å la dem rullere på arbeidet og oppgavene som må løses.

– Jeg har dessuten en drøm om å samle foreldre som nå sitter og hører på korøvelsene. Det kan være å forberede eller lage ting til korets julemesse. Kanskje vi en gang også kunne få lov til å «grille» presten og stille ham vanskelige spørsmål, ler Linda.

Pål driver også skysstjeneste til Glemmen kirkes gudstjenester på søndager.

– *Hvordan fungerer skysstjenesten?*

– Vi er ca. 50 frivillige som etter tur er medhjelpere eller tilbyr skysstjeneste til gudstjenestene på søndager. Det er bare å kontakte oss på vårt faste nummer Det står i gudstjenestelista i avisa!

BLI FRIVILLIG DU OGSÅ!

- Kunne du tenke deg å servere middag til nabolaget, jobbe med barn og unge, arrangere senioraktiviteter eller bidra på kulturarrangementer? Dette og mye, mye mer kan du gjøre som frivillig i kirken!
- Den norske kirke i Fredrikstad ønsker å være en folkekirke, derfor trenger vi din innsats. Vi trenger frivillige i alle aldre til både store og små oppgaver. Og vi er sikker på at vi kan finne oppgaver som passer akkurat deg! Vårt motto er at alle har noe å bidra med, og at det å bety noe for andre – det er et privilegium!
- Vi trenger frivillige til de fleste av menighetenes virksomhetsområder: diakoni (kirkens omsorgstjeneste – f.eks. for sårbare/utsatte grupper), fritidsaktiviteter for barn, ungdomsarbeid, seniortilbud, korarbeid, kultur, gudstjenesteliv, menighetsblad, bryggekapell, arbeid med integrering av flyktninger og religionsdialog.
- Frivillig arbeid har flere viktige funksjoner, ikke minst som nettverksbygging og inkluderingsmekanisme i de ulike menighetene og lokalsamfunnene i Fredrikstad.
- Om lag 1500 personer jobber frivillig for Den norske kirke i Fredrikstad.
- Kirken skal være et trygt rom for alle. Frivillige som møter barn, unge og funksjonshemmede må legge fram politiattest.

Sjekk din menighet for mer info om frivillighet på kirken.no/fredrikstad

Leire og livshistorier – en arbeidsdag på gravlunden

Foto: Den Norske Kirke

Foto: Den norske kirke / Fredrikstad

Har du noen gang lurt på hvordan en arbeidsdag på gravlunden fortoner seg? En av våre gravlundsansatte gir deg her et innblikk.

Tekst: Kjell Brevik, gravlundsformann på Kråkerøy

Dagen starter tidlig på morgnen med å ta ut to kister av kjøleskapet. De skal gravlegges denne dagen. Urnen som skal settes ned helt på slutten av dagen, tas ut av skapet. Så er det morgenrutiner med å låse opp dører i kapellet, sette på anlegg, skru på lys, sjekke temperatur og nødutganger. Imens rigger gravemaskinføreren seg til for graving ute. Jeg henter traktor og graveutstyr. Dagen før har jeg funnet riktig gravsted og stukket ut graven, dvs. laget et dypt omriss i plenen med spaden.

Graveren graver forsiktig og jeg kjører bort jorda fra gravingen. Nede i denne graven er en stor stein som må fjernes. Jeg hopper nedi for å sjekke om graven også må sikres mot ras. Nedi graven lukter det ikke godt. Ved føttene mine ligger det beinrester som ikke har sett dagens lys på 40 år. Vannet pipler inn. Det er godt jeg har på støvler. Jeg retter litt på gravbunnen med spaden og dekker til beinrestene med litt jord. Deretter blir hele operasjonen gjentatt på neste gravsted.

En fordel å kunne syng

Etterpå går jeg inn og kler av meg leirete arbeidstøy og snakker med begravellesbyrået om dagens gravlegging. Det er viktig at alt stemmer. Jeg rekker å spise en brøds-kive. Før jeg går i dusjen rekker jeg å se et møkkete ansikt, prikkete av jordsprut, i speilet. Så er det på med sort pentøy. Jeg tar imot pårørende som kommer i kapellet, ivaretar brannsikkerheten og ringer med klokkene. Når seremonien er i gang rekker jeg en kopp kaffe, sjekking av e-post og planlegging av nye begravelser og seremonier. Samtidig overhører jeg alt som skjer i kapellet.

Når seremonien er over, følger jeg gravfølget til graven sammen med presten, og her er det en fordel at man kan syng foran en stor folkemengde. Heldigvis er jeg nøye på å vedlikeholde senkeapparatet, slik at det alltid fungerer som det skal når pårørende skal se at kisten senkes ned. Når presten er ferdig ved graven, springer jeg inn og kler meg i arbeidstøy for å grave igjen graven sammen med gravemaskinfører.

Lytter og trøster

Gravemaskinen strør omsorgsfullt forsiktig jord ned på kisten. Når graven er lukket, skal gravhaugen rakes og se pen ut, ikke en leireklump skal ligge og slenge. Blomstene legges pent på graven. Så springer jeg inn og tar på det sorte pentøyet igjen for å delta på neste seremoni.

Deretter har jeg en avtale med pårørende som skal velge gravsted til sine kjære. Jeg lytter, trøster og finner til slutt et sted de ønsker å ha som gravsted. De får informasjon om hva som skal skje på gravferdsdagen, om nedsetting av urne og valgmuligheter når det gjelder ny gravstein eller gjenbruk.

Dagens siste oppgave er en urnenedsettelse. Nok engang på med sort pentøy. Jeg møter pårørende foran kapellet og vi går sammen til urnegraven som jeg gravde og pyntet ferdig dagen før. Pårørende er sterkt berørt, noen gåter mye, og hele livshistorien til avdøde blir fortalt. Urnen heises pent ned i hullet og jeg heller over den fine jorda som står i rene pene bøtter. Så takker jeg for meg, går til kapellet, tar «kveldsrunden» med å stenge, slukke og registrere seremonier. Så er arbeidsdagen over.

VÅRE TJENESTER PÅ GRAVPLASSEN

Kirken i Fredrikstad påtar seg stell av graven mot betaling. Priser på gravstell sesongen 2019 (inkl. mva.):
Stell med sommerblomster, standard: 1350,-
1 potte med liljer til påske: 105,-
1 potte med lyng om høsten: 105,-
1 krans til jul: 210,-
Sum alt inkludert: 1770,-

For bestilling av stell og andre tilbud se kirken.no/fredrikstad eller kontakt Kirketorget på tlf. 69 95 98 09 eller mail: post@fredrikstad.kirken.no.

NB: Vi tar forbehold om prisendringer f.o.m. jan. 2020.

Foto: Den norske kirke i Fredrikstad

DRIFT OG VEDLIKEHOLD – NOEN NØKKELTALL

- Den norske kirke i Fredrikstad har ansvar for drift og vedlikehold av byens 11 kirkebygg
1 av disse er fredet, 6 er verneverdige
- I tillegg har vi ansvar for drift og vedlikehold av tilhørende menighetssentre, 13 gravlunder og 8 gravkapell
- Overføring fra kommunen i 2019 var kr 43,6 mill. til drift og kr. 15 mill. til investeringer
- Omsetning totalt: kr 67,5 mill.

Kråkerøy kapell – ikke lenger på hell!

Det meste var galt med Kråkerøy kapell før restaureringen startet i 2017. Nå har bygningen fått et kjempeløft og vært i bruk siden august 2018.

Tekst: Mia Gill Kristiansen

– Hovedutfordringene var et veldig slitt gulv, vinduer som var ødelagt, et orgel som ikke fungerte og et kjølerom med råte. Nå har kapellet fått et flunkende nytt isolert gulv med vannbåren oppvarming. Et nytt elektronisk orgel er også på plass, i tillegg har kapellet fått nytt elektrisk anlegg og nytt høyttaleranlegg, sier Bjørn-Thore Amundsen, gravlundssjef i Fredrikstad kirkelige fellesråd. I tillegg er nesten alle vinduer restaurert, og i kjelleren er det gamle kjølerommet erstattet med et nytt. En gammel dør mot nord er åpnet igjen for trappefri adkomst for funksjonshemmede.

Mer omfattende enn tenkt

Prosjektet startet 16. oktober 2017 og skulle opprinnelig vært ferdig i februar 2018. Men det var ikke før i august 2018 at siste malingsstrøk kom på plass.

– Arbeidet ble mer omfattende enn opprinnelig tenkt. Det ble forsinkelser i leveranser og behov for å bruke god tid i detaljprosjektering og beslutninger. Slik er det når man restaurerer gamle bygg, forklarer gravlundssjefen.

Innenfor budsjett

Kostnadene ved restaureringen endte på rundt kr 4,5 mill. fra fellesrådets investeringsramme, noe som var innenfor budsjett.

Å ta seg litt ekstra tid kan imidlertid være et gode, særlig når resultatene er som de har blitt på Kråkerøy:

– Kråkerøy kapell har fått et kjempeløft som både menigheten og Kråkerøy-folket kan være stolte av! fastslår Amundsen.

Nå er det også sådd blomstereng og bygget insekthotell ved kapellet for å ivareta miljøet!

Kirken – en kompleks organisasjon og stor arbeidsgiver

Kirken i Fredrikstad blir synlig gjennom møter med mennesker og gjennom våre kjerneoppgaver.

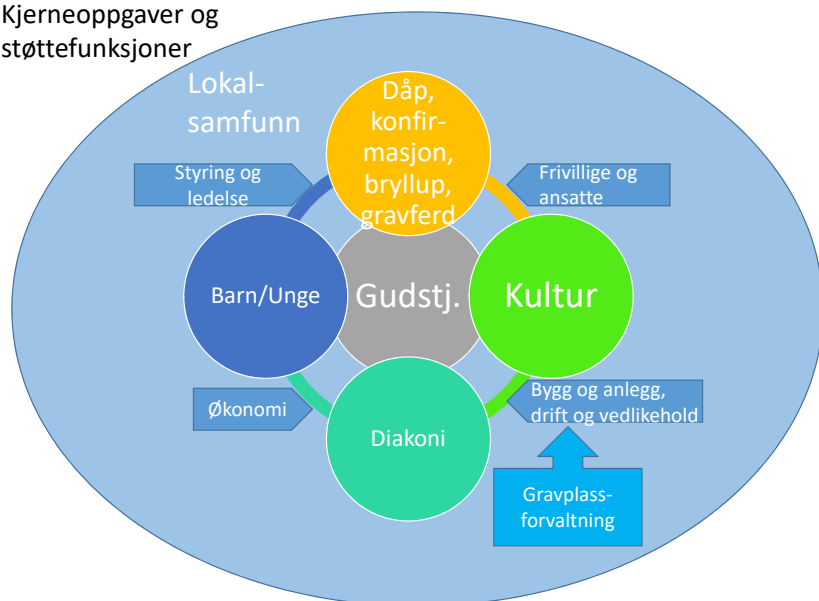
Tekst: Jo Edvardsen, assisterende kirkeverge

- Figuren nedenfor som viser kirkens kjerneoppgaver, har gudstjenester i sentrum: her forkynnes evangeliet og forvaltes sakramentene, det er dette som gjør kirken til kirke.
- Det er overlappende områder mellom gudstjenesten og kirkens andre uttrykksformer. Veien inn til gudstjenesten går for mange via kirkens øvrige tilbud, for eksempel kultur.
- Kontaktflaten mot lokalsamfunnet er avgjørende for at kirken skal være synlig og til stede. Statistikk viser at kontaktflaten skapes like mye gjennom kirkens mangfoldige aktiviteter som gudstjenesten.

For å ivareta kjerneoppgavene, trengs noen støttefunksjoner, noen er valgt til å styre og lede. Det trengs også dyktige ansatte og engasjerte frivillige. Fredrikstad kirkelige fellesråd, er øverste styringsorgan for Den norske kirke i Fredrikstad og er sammensatt av representanter fra menighetsråd. Ti menighetsråd leder virksomheten i sin lokale menighet.

Fredrikstad kirkelige fellesråd skal primært tilrettelegge og koordinere Den norske kirkes arbeid ute i de ti menighetene. Kirkelig fellesråd er arbeidsgiver for kirkelig ansatte, og har ansvar for overordnede planer for kirkelig virksomhet, økonomisk styring, drift og vedlikehold av kirker og kirkebygg, drift av kirkegårder/gravplasser, forvaltning av økonomi, samt kontakt inn mot kommune og myndigheter forøvrig.

Kjerneoppgaver og støttefunksjoner

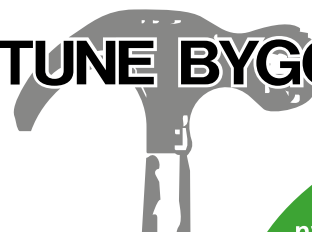

NOEN NØKKELTALL OM KIRKEN I FREDRIKSTAD:

- Fredrikstad kirkelige fellesråd har 75 ansatte i 62,25 årsverk
- I Fredrikstad Domprosti er det 16 prester og en domprost som leder prestedtjenesten
- Finansieringsansvaret for Den norske kirke er delt mellom stat (prestelønninger) og kommune (lokalt ansatte, drift av kirke bygg og gravplasser)

Takk til
våre annonsører!

TUNE BYGGSERVICE

Kontakt oss for et
uformelt pristilbud!

Tlf. 908 53 907

www.tune-byggservice.no

påbygg

kjøkken

takomlegging

nybygg

bad- og våtrom

male- og flisearbeider

restaurering

-fagkunnskap gir trygghet

HUMLEKJÆR ØDEGAARD

MILJØ

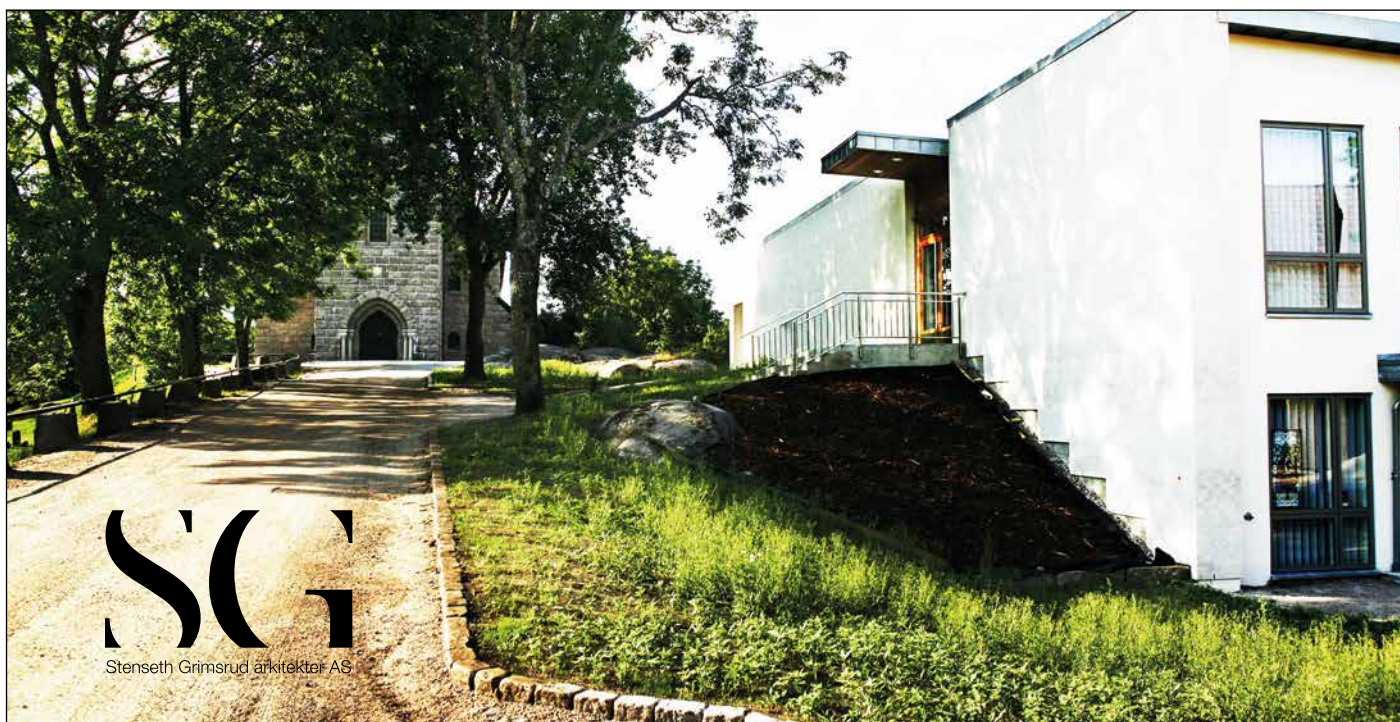
Gjenvinning • Avfallscontainere • Transport

Tlf: 69 34 51 79 • www.humlegaard.no

Vi gir deg personlig veiledning
i blomstervalget i alle livets faser

Kjærrer Blomster

Koretveien 15, 1626 Manstad 69333364 - 41574710

Ole & Peder Ødegaard A/S

AUTORISERT ENTREPRENØRFORRETNING
PUKKVERK

Tlf. 69 35 59 80 - Faks 69 35 59 90

- TOMTEARBEIDER
- KABELANLEGG
- VANN- OG AVLØPSARBEIDER
- SPRENGNINGSARBEIDER
- TRANSPORT
- ASFALTARBEIDER
- RIVNINGSARBEIDER
- LEVERING AV SAND, PUKK OG SUBUS

ALLTID
HER FOR

deg

Fredrikstad
Begravellesbyrå
Klemet Johansen Etabl. 1885

Borge Begravellesbyrå
Ellen Margareth Bye

Tlf. 69 34 53 35 · Roald Amundsensvei 61 A, 1654 Sellebakk

TELEFON HELE DØGNET: 69 3130 62   **ADR:** Veumveien 51, 1613 Fredrikstad   **E-POST:** post@fredrikstadbeg.no   **WWW:** fredrikstadbeg.no

Quality Hotel Fredrikstad
hjelper deg å skreddersy dine
viktigste øyeblikk

Bryllup
Konfirmasjon
Minnestund

Dåp
Bursdag
Jubileum

69 39 30 00 - q.fredrikstad@choice.no

QUALITY HOTEL™
FREDRIKSTAD
BY NORDIC CHOICE

Borge kirke

Fredrikstad Domkirke

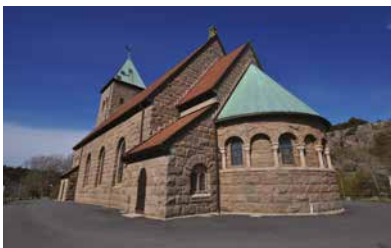
Gamle Glemmen kirke

Gressvik kirke

Kjølstad kirke

Kråkerøy kirke

Onsøy kirke

Rolvsøy kirke

Østre Fredrikstad kirke

Glemmen kirke

Torsnes kirke

DEN NORSKE KIRKE

Fredrikstad

Kontakt Den norske kirke i Fredrikstad

Besøksadresse: Nygaardsgata 28, 1606 Fredrikstad. Henvend deg på Kirketorget (kirkens servicetorg) i 1. etasje.

Postadresse: Postboks 1405, 1602 Fredrikstad

Telefon: 69 95 98 00

Telefon- og besøkstid: man.–fre. 09.00–15.00

www.kirken.no/fredrikstad

Klikk deg inn på Menigheter for å finne din menighet.

